

Oponentský posudek na bakalářskou práci Kateřiny Bartošové

Název práce: **Feminita a její význam v oblékání**

Posudek zpracovala: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D.

V Praze, 8. 6. 2016

Zvolené téma je jasně vymezeno a výborně strukturováno, a to jak v části teoretické, tak empirické (analytické). Autorka vybírá teoretické koncepty, které jsou skutečně relevantní k jejímu výzkumu, takže tato část práce rozhodně nemá popisně-konspektivní ani fragmentický charakter, což jsou časté chyby studentských prací. Výborně je charakterizována metodologie, i když její aplikování už jistě nedostatky má (viz níže).

Pokud jde o teoretické koncepty a jejich představení (i aplikaci), formulovala bych jednu připomínku, zato však zásadní. Autorka v podstatě staví svůj výzkum na konceptu (a kolem konceptu) „ženskosti“, přičemž ale nikde nenabízí analýzu a kritický výklad tohoto pojmu. Z technického hlediska dělá také chybu v jeho přejatém pojmenování – správně je *femininita* (od *femina*, žena), nikoliv *feminita*. Pojem „ženskost“, jak je s ním v textu nakládáno, působí dosti esencialisticky. Text se nezamýšlí nad tím, jak bychom mohli (a měli, pokud jde o genderová studia) tento pojem dekonstruovat, ani nad tím, že „ženskost“ může těžko představovat nějakou jednotnou charakteristiku – může být a je vnímána různě jak synchronně (v různých současně existujících kulturách a společnostech), tak diachronně (v různých časových údobích). Tuto diachronní pluralitu autorka sice přiznává současné módě (viz str. 22), ale „ženskosti“ už ne, alespoň ne explicitně. V podstatě s pojmem „ženskost“ nakládá jako s archetypem, což by sice možné bylo, ale muselo by to být takto vysvětleno, kulturně a historicky specifikováno a obhájeno proti nabízejícím se výhradám z pozice feministického konstruktivismu. Podobně je to s pojmem „krása“. Autorka říká na str. 8: „Rozhodla jsem se proto, na vzorku deseti mladých vzdělaných žen, zkoumat, proč se mnoho žen přestalo oblékat do ženských šatů, proč se spousta žen přestala dělat krásnými.“ Co když se pojetí krásna u těchto žen liší s pojetím diplomantky? A není zde zohledněn ani mocenský aspekt diktátu mainstreamového pojetí krásy, jak jej kriticky analyzovala např. feministická teoretička Naomi Wolf.

K pojmu „ženskost“ autorka na str. 9 uvádí citaci: „Feminita je rámec identity, který odkazuje k sociálním a kulturním atributům ženské existence. Jde o diskursivně performativní konstrukci, která ustanovuje a kontroluje kulturní významy spjaté se ženstvím. S feminitou se spojují vlastnosti jako jemnost, starostlivost, submisivnost“ (odkaz: Chris Barker 2006:52). Citace sama tedy zmiňuje konstruktivistické východisko, avšak nezohledňuje přímo aspekt kulturní plurality, ani otázku mainstreamových a disidentských výkladů pojmu; prospělo by tedy i kritičtější čtení samotných zdrojů. Jsem si ovšem vědoma, že jde o bakalářskou práci, kde se požadavek kritického čtení může jevit jako náročný. Autorka by nicméně mohla u

obhajoby vysvětlit, jak chápe pojem „ženskost“ a jeho možné výklady i jak s ním pracovala ve svém výzkumu.

Ještě ke kritickému čtení – to by si zasloužila i citovaná věta ze str. 19: „Ženy, které se oblékají, jako muži [chybná interpunkce] jimi doopravdy nejsou, jsou spíš jako nedospělí chlupci (Davis 1992:37).“ Toto si z pohledu genderových studií přímo říká o komentář. Některé neproblematizované citace lze považovat i za chybné – např. že „pánská a dámská obuv nemá nic společného“ (cit. Lipovetsky, str. 18) – co sportovní obuv?

Pokud jde o vlastní analýzu, autorka ji dle mého názoru velmi zdařile strukturovala na základě zvolené metody, snažila se i zdůraznit, že kvalitativní výzkum, který prováděla, nelze zobecňovat, což by mělo být zřejmé. Pokud jde o tuto část práce, vidím největší rezervy ve stránce interpretační. Autorka v podstatě popisuje, shrnuje a kategorizuje (výborně kategorizuje), co narátorky řekly, hlubší teoretické interpretace z pohledu genderových studií však chybějí – zejména otázka genderové moci, manipulace, indoktrinace či konformnosti, pokud jde o vnímání vlastní identity či „ženské“ identity u narátorek. Toto by byla závažná výhrada u magisterské práce, nicméně u bakalářské práce je možné ji uvést s menší naléhavostí, mimo jiné i proto, že diplomantka genderová studia jako obor nestudovala, takže její rešerše (více než dostačující) odborné literatury i její prostudování bylo dílem samostatné práce.

Po jazykově-stylistické stránce je práce zdařilá a kultivovaná, až na občasné chyby v interpunkci či výjimečné překlepy.

V souhrnu výše uvedených kladů i nedostatků práce považuji za spravedlivé hodnocení **VELMI DOBŘE** a práci k obhajobě jednoznačně doporučuji.